

Шуванова¹ О.В., Самборський¹ О.С., Слободянюк² М.М.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КВОТНОЇ ВИБІРКИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ДОСЛІДЖЕНЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ

¹Івано-Франківський національний медичний університет

²Національний фармацевтичний університет, м. Харків

aptekar05@ukr.net

Достовірність результатів маркетингових досліджень забезпечується низкою факторів, які можуть бути враховані дослідником на етапах планування, проведення дослідження та обробки його результатів. Перш за все для отримання достовірних даних повинні бути застосовані адекватні методи та інструменти, релевантні цілям та завданням дослідження. Доволі значний вплив на достовірність отриманих результатів чинять такі фактори, як метод формування вибірки та її кількісні показники.

Метою дослідження є аналіз адекватності застосування окремих методів формування вибірки для досліджень, що проводяться на фармацевтичному ринку.

Тип вибірки буде залежати від цілей дослідження, а також необхідності подальшого статистичного аналізу отриманих даних. Фактори, які впливають на обрання виду вибірки – необхідність особистого контакту з респондентами, географічний розподіл учасників дослідження, природа бази вибірки тощо.

При формуванні випадкової вибірки кожен з елементів генеральної сукупності має однакову вірогідність попасти до неї. Тобто і результати такого дослідження будуть з певною мірою достовірності характеризувати усю генеральну сукупність. Але для реалізації випадкових методів вибірки потрібно мати базу вибірки, тобто перелік елементів генеральної сукупності, на основі якого формується випадкова вибірка.

При формуванні детермінованої вибірки, ступінь попадання до неї кожного з елементів невідома. На її основі можна робити певні узагальнення, але

вони не будуть статистично достовірними. Єдиною з детермінованих вибірок, яка може дати досить високий рівень репрезентативності, є вибірка за квотою, або квотна вибірка, оскільки вона відображає нерівномірність розподілення елементів генеральної сукупності шляхом введення квот.

Для формування квотної вибірки необхідно розподілити генеральну сукупність на групи, з урахуванням мети дослідження та конкретних завдань, яке воно вирішує і розрахувати квоту для кожної групи, спираючись на статистичні дані або дані попередніх досліджень.

Якщо ми проводимо дослідження особливостей діяльності аптечних підприємств України, спланувати квотну вибірку можна наступним чином. Грунтуючись на даних статистики про кількість роздрібних торгових точок (аптек і аптечних пунктів), що провадять роздрібну реалізацію ЛЗ за регіонами розрахуємо їх долю у кожному з регіонів, потім, якщо це потрібно, у кожному регіоні долю окремо аптек і аптечних пунктів. На наступному етапі визначений обсяг вибірки необхідно розділити у відповідності з визначеними відсотками і розрахувати кількість аптек і аптечних пунктів, діяльність яких потрібно дослідити у кожному з регіонів.

Обрання методу формування вибірки залежить від того, наскільки повно дослідник у змозі охопити генеральну сукупність і від вимог до ступеню репрезентативності результатів дослідження у відношенні до генеральної сукупності. Найвищий ступінь репрезентативності дає випадкова вибірка, але для її формування потрібна база вибірки, яка являє собою пронумерований список усіх одиниць генеральної сукупності. Якщо база вибірки відсутня, слід скористуватися детермінованими методами формуванні вибірки. Серед них найвищий рівень репрезентативності здатна забезпечити квотна вибірка, за умов наявності статистичних даних про розподіл у ній елементів за ознаками, які є суттєвими для даного дослідження. За результатами досліджень розроблено методичні рекомендації для практичного використання у побудові програми, вибору методу, завдань та етапів дослідження фармацевтичного ринку.